

І тому український клуб поставив справу так, що як у сій справі не можна буде досягнути порозуміння, то дальші переговори неможливі й зайві. А це власне не подобається полякам, які хотіли б вічно манити українських політиків всякими обідянками й тими обідянками здержувати їх від рішучої боротьби проти польського панування.

В кінці не подобається полякам те, що український клуб не хоче вступати в *необов'язучі* переговори. Діло в тім, що тепер в Австрії взагалі ера національної боротьби й переговорів між воюючими націями. Отже поляки хотіли б показати перед політичним світом Австрії, що вони здібні поагодити національне питання в Галичині таки в себе дома й не потрібують його виносити на загально-державну арену. От, мовля, уже ми й переговори почали з українцями. Але рівночасно хотять вони справу як найдовше тягти, як найдовше вдержати ілюзію, що вони можуть з українцями мирно говорити про спільні справи. А до цього найліпше надаються *необов'язучі* переговори, се-то *пусте говорення*. Бо це пусте говорення можна продовжити в безконечність, все можна казати українцям: „от пождіть, ми подумамо про справу“, а потім знов прийти в новими пропозиціями, знов говорити—і т. д. і т. д. А на зверх буде вражіння, що поляки мають найліпшу волю сповняти домагання українців.

І тому домагання українського клубу, щоб переговори були *обов'язучі*, так не подобалося польським політичним кругам.

„*Slowo Polskie*“ і „*Gazeta Narodowa*“ накиннулися на відповідь українського клубу—як уже сказано—з найбільшим обуренням, заявляючи, що ця відповідь означає *відмову* від переговорів і є образою цілого польського народу; інші органи польської преси, дозволяючи названним газетам впливати на польське громадянство, самі волять мовчати, щоб і нікому, ані полякам, ані українцям, не вразиться й робити вражіння, що вони прихальні українцям.

Яке становище заняла президія польського кола супроти відповіді українського кола, не знати. В газетах є тільки звістка, що цими днями відбудеться конференція між презесом польського кола Вліським і головою українського клубу д-ром Костем Левіцьким. Що означає ця конференція, не знати; та це покаже найближша будучність.

М. Лозанський.

„Евангельський юноша“.

Пам'яті Якова Шульгина.

14 ноября помер у Києві після тяжкої недуги відомий український учений, Яков Миколаєвич Шульгин. Небжчик народився 19 лютого року 1851. Вчився в 2-гій гімназії, потім на історично-філологічному факультеті в Києві, де й скінчив свою науку року 1874. Замолоду виростаючи серед українського громадянства, Яков Миколаєвич найбільш прихильявся до напрямку Драгоманова й був одним з перших піонерів цього напрямку на Україні. Коли Драгоманов виїздив за кордон і поміж громадянством збирали йому кошти на вільне українське видавництво за кордоном, то Шульгин на цю справу дав усе, що має, щось коло 12,000 карбованців,—на ці гроші й видавалась описля „Громада“ та інші женеверські видання, що зробили епоху в політичному розвитку українства. В листах Дра-

гоманова досить часто згадується в зв'язку з женеверським видавництвом „Евангельський юноша“,—ото й був Шульгин, якого прозвано так за його дійсне евангельський учинок.

На жаль життя цього великонадійного юнака склалось так, як звичайно складалось у нас життя всіх визначних людей. Перетерпів в'язницю. Був на засланні. Не знаходив довгий час ніде притулку... Педагог з натури, не міг віддатись нікому ділові, бо, навіть вернувшись із заслання, мав репутацію неблагонадійного і завазану стежку до педагогічної діяльності. Учений своєю вдачею, мусів цілими роками пересиджувати над бухгалтерськими книгами, рахунками, бо служба в банку була мало не єдиною, де з відомого погляду не міг бути шкідливим колишній засланець... Аж наприкінці свого віку, вже року 1899 го, одібрав на решті Шульгин змогу присвятити себе педагогічній службі, і треба було бачити радіщі „молодого“ вчителя, щоб зрозуміти, чим власне була для його діяльність педагога й аж ви усією душею рвався до неї й прагнув її, не вважаючи на всі перешкоди. Помер Яков Миколаєвич на посаді вчителя київської 1-ої гімназії.

В своїй науковій та літературній діяльності небжчик належав до істориків школи незабутнього Вол. Антоновича. Найбільшу увагу його притягали події гайдамацького повстання, і перу Шульгина з цієї сфери належать такі відомі праці, як „Очеркь Колівищини по неизданнымъ издааннымъ документамъ 1768 и ближайшихъ годовъ“, та „Правда о Колівищинѣ польскаго историка Корсона“. В „Кіевской Старинѣ“, де друкувались агадичні праці, небжчик здебільшого містив і інші свої писання, між якими на першому плані треба поставити начерк під заголовком „Нѣсколько давнихъ о школахъ въ Правобережной Украинѣ въ половинѣ XVIII в.“, „Павелъ Полуботокъ, полковникъ черниговскій“ та інші. В „Запискахъ Научоваго Товариства ім. Шевченка“ надрукував Шульгин (підпис Л. Ч.) цікаву розвідку: „Україна після р. 1654“. Окрім того, його праця про Колівищину вийшла і в українському перекладі (в серії „Руська історична бібліотека“) під заголовком „Начерк Колівищини на підставі видавних і невиданих документів 1768 і близьких років“. Сялу рецензій та дрібніших заміток Шульгина надруковано і в „Кіевской Старинѣ“, й по інших виданнях, як „Кіевскій Телеграфъ“, „Зоря“ (Київ), „Правда“ (Одеса), „Русская Мысль“ (Москва) та інші.

Була це надзвичайно чиста, щира, симпатична душа, що ніколи не одрізняла слова од діла і вся віддавалась тому, що вважала за правду та свою громадську повинність. „Евангельським юношею“ виступив Шульгин на полі громадської діяльності, „евангельським юношею“ зійшов він у могилу. В дозрілих літах, сивобородим чоловіком, він зберіг ту саму чисту, молоду, до всього доброго прихальну, душу, яку мав і замолоду. І смерть цієї старої літами але молодою душею людини безперечно гірким боєм озветься в серцях усіх, хто мав щастя його ближче спізнати. Добрим словом згадають його і всі його учні, для яких небжчик ніколи не жалів праці своєї й не лишав без світлої поради та допомоги.

Нехай пером рідна земля буде цій гарній, щирій людині, визначеному вченому та чесному громадянину...

С. Є.—мов.